

Statistik för de allmänna biblioteken 2024

Anvisningar

Publicerad 19.12.2024, anvisningar för e-materialet har uppdaterats 24.1.2025 och 10.2.2025.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar tillsammans med regionförvaltningsverken för den nationella basstatistiken över kommunernas allmänna bibliotek. Syftet med statistikföringen är att producera data för utvärdering och utveckling av bibliotekstjänsterna.

Den riksomfattande statistikföringen grundar sig på lagen om allmänna bibliotek (1492/2016). Med statistiken strävar vi efter att beskriva bibliotekens verksamhet och tjänster utgående från bibliotekslagen, men på en rätt allmän nivå. Å andra sidan försöker vi se till att vissa tidsserier inte bryts, trots att lagen och tjänsterna förändras. Det går inte eller lönar sig inte att statistikföra allt nationellt. Utgående från kommunens behov av data kan biblioteken föra noggrannare statistik över sin verksamhet än den riksomfattande statistiken.

Noggrannare anvisningar om statistikföringen hittar du på regionförvaltningsverkets webbplats [vanliga frågor om biblioteksstatistik](#).

Innehåll

1 Annan statistik	2
2 Användare	2
3 Användarutbildning	3
4 Biblioteksmedier: Anskaffningar	4
5 Biblioteksmedier: Avskrivningar	5
6 Biblioteksmedier: E-material	5
7 Biblioteksmedier: Mediebestånd	11
8 Biblioteksmedier: Periodika	11
9 Biblioteksmedier: Utlåning	11
10 Ekonomi	13
11 Evenemang	15
12 Personal	17
13 Serviceställen	18
14 Utställningar	20

1 Annan statistik

Vid regionförvaltningsverket antecknas invånarantalet kommunvis och antalet personer under 15 år i enlighet med Statistikcentralens senaste fastställda befolkningsstatistik. Regionförvaltningsverken registrerar också kommunnumren i statistikuppgifterna.

2 Användare

Som **låntagare** räknas de som utnyttjat sin lånerätt under statistikåret.

De fysiska biblioteksbesöken räknas antingen med en besöksräknare eller genom sampel. Besöken vid biblioteken och biblioteksbusarna räknas ihop. Besökarna vid övriga serviceställen räknas inte.

I verksamhetsstatistiken samlas information om användarmängderna för Celiaterial. Undervisnings- och kulturministeriet behöver statistik för att följa upp verksamhetens genomslagskraft.

Celias användare räknas på följande sätt:

- **Räkna ihop följande två siffror:** Antalet användare som lånat Celias cd-talböcker från biblioteket (eller uppskattat antal) och antalet användare som finns i Celias register.
- Gör beräkningen enligt situationen i slutet av året.

Celia publicerar excel-statistik på sin webbplats från och med 2022. Ur statistiken kan varje bibliotek plocka antalet registrerade användare. Celias webbplats: <https://www.celianet.fi/sv/anvisningar-for-sammanslutningar/anvisningar-for-bibliotek/statistik-och-kundenkaten/>. Kom ihåg att till antalet användare som finns angivet i excelfilen lägga till antalet användare som har lånat Celias cd-talböcker från biblioteket (siffran fås från bibliotekssystemet).

Ett **webbesök** är ett besök av en kund på webbplatser som upprätthålls av biblioteket. Under besöket kan flera olika funktioner och sidladdningar äga rum. Ett enskilt webbesök kan omfatta t.ex. bläddring i bibliotekskatalogen, reservation, omlån, användning av en regional portal osv.

Enskilda sidladdningar under en session räknas inte som webbesök. Besök från arbetsstationer för kundbruk som finns i bibliotekslokalen eller från bibliotekspersonalens arbetsstationer räknas inte heller som webbesök.

Det totala antalet webbesök grundar sig på automatisk webbuppföljning eller tillförlitliga stickprov. I gemensamma bibliotekssystem används som divisor respektive kommuns relativa procentandel av det totala antalet invånare, såvida inte uppgifterna för enskilda kommuner kan erhållas direkt.

Webbesök i bibliotekens Finna-vyer får man från statistiken i gränssnittet under yleisnäkyä (översikt) -> kävijät (besökare) -> käynnit (besök). Ytterligare anvisningar om Finna-statistiken finns i Finna-kiwi <https://www.kiwi.fi/display/Finna/Tilastot> (på finska). I Google Analytics hittas de besök på webbplatserna som ska följas upp under Audience -> Overview -> Sessions. Mer information om Google Analytics sessions: [Så definieras en webbsession i Universal Analytics - Analytics Hjälp \(google.com\)](#).

OBS! I och med att Traficoms nya anvisningar för kakor togs i bruk 13.9.2021 lagras i fortsättningen tiotals procent färre besökare i webbplatsens besöksstatistik. Statistiken före och efter att det nya godkännandet av kakor togs i bruk är därför inte jämförbara. I Finna togs nya anvisningar för kakor i bruk 1.1.2022.

3 Användarutbildning

Om användarutbildningarna statistikförs antalet utbildningar där biblioteket är huvudansvarig arrangör och som förberetts för användarna i förväg samt antalet deltagare i utbildningarna. Med huvudansvarig arrangör avses att biblioteket deltar på ett betydande sätt i planeringen, marknadsföringen och genomförandet av evenemanget även om också andra samarbetspartner är med och genomför det. Med ett betydande sätt avses att biblioteket ansvarar för mer än 50 % av evenemangets kostnader (inklusive lokaler, personal, marknadsföring, arvoden osv.).

Användarutbildningarna statistikförs separat för dem som inte fyllt 18 år och dem som fyllt 18 år. Från och med början av 2022 statistikförs inte längre antalet timmar.

Till användarutbildningar räknas också virtuella evenemang och utbildningar. Som deltagare räknas också de som tittat / lyssnat på inspelningen i efterhand, om programmet statistikför dessa. Som deltagare förs alltså bara in de som tittat / lyssnat på inspelningen under publiceringsåret.

Till användarutbildning räknas inte utbildning av bibliotekets egen personal.

Utbildningsinnehållet kan gälla användning av biblioteket i allmänhet, tjänsterna, lokalerna, anläggningar, presentation av samlingarna, bokprat, informationssökning, informationskällor, elektroniskt material och användning av informationsteknik och nättjänster. Till användarutbildning hör också ledda gruppbesök utanför biblioteket, såsom bokpratsträffar och presentation av bibliotekets tjänster i skolor, äldreboenden, servicehus och hobbygrupper.

De utbildningar som ordnas av biblioteken statistikförs:

- **Mångsidig läskunnighet för 18 år eller äldre (st.):** Utbildningar som främjar läsning och litteratur, t.ex. bokprat, poesi- och rapworkshoppar osv.
- **Mångsidig läskunnighet för unga under 18 år (st.):** Utbildningar som främjar läsning och litteratur, t.ex. bokprat, poesi- och rapworkshoppar osv.
- **Utbildningar som främjar läsning och litteratur för 18 år eller äldre (st.):** T.ex. bokprat, utbildningar som syftar till att öka litteraturanvändning, poesi- och rapworkshoppar osv.

- **Utbildningar som främjar läsning och litteratur för unga under 18 år** (st.): T.ex. bokprat, utbildningar som syftar till att öka litteraturanvändning, poesi- och rap-workshoppar osv.
- **Utbildningar i informationssökning och digital läskunnighet, undervisning i användning av digital teknik, mediefostran för 18 år eller äldre** (st.): T.ex. undervisning i biblioteksanvändning, informationssökning, i användning av informations- och kommunikationsteknik och digital teknik, mediefostran
- **Utbildningar i informationssökning och digital läskunnighet, undervisning i användning av digital teknik, mediefostran för unga under 18 år** (st.): T.ex. undervisning i biblioteksanvändning, informationssökning, i användning av informations- och kommunikationsteknik och digital teknik, mediefostran
- **Andra utbildningar** (st.)

Utbildningens målgrupp och innehåll avgör under vilken åldersgrupp den

statistikförs. Utbildningar som riktar sig till vuxna statistikförs som utbildningar för deltagare som är 18 år och äldre även om också barn och unga får delta i dem. Utbildningar vars målgrupp är familjer och utbildningar vars innehåll tydligt riktar sig till alla åldersgrupper statistikförs som utbildningar för deltagare under 18 år.

Antalet deltagare i användarutbildningarna

Det sammanlagda antalet deltagare i användarutbildningarna under statistikåret. Om det i en utbildningshelhet ingår flera självständiga utbildningstillfällen som man kan delta i separat, räknas deltagarna samman från de olika utbildningsgångerna (t.ex. kursen Tietokone tutuksi, vars innehåll består av fem separata träffar kring olika teman).

4 Biblioteksmedier: Anskaffningar

Anskaffningar är köp, byten och donationer. Medierna statistikförs som fysiska enheter. T.ex. ett språkkurspaket, ett fysiskt talboksodral eller ett fodral för flera cd-skivor räknas som en medieenhet. Beståndet av e-böcker statistikförs separat.

- Som böcker räknas böcker, manuskript, inbundna kartor och inbundna årgångar av tidningar.
- Noter och partitur uppges endast här, och beaktas inte vid uppdelningen av böckerna enligt språk och avdelning
- Musikinspelningar är inspelningar som är placerade i musikklasserna
- Övrigt material innehåller t.ex. kartblad, diasierier/ -bilder, spel, mikrokort och -rullar m.fl. medietyper som inte hänförs till andra punkter
- Fysiska talböcker är övriga inspelningar.
- Blu-ray skivor, DVD skivor och videor lagras i fältet Videoinspelningar. CD-ROM-skivor räknas som övrigt material.

Böcker enligt språk

Två- och flerspråkiga böcker statistikförs enligt praxis vid respektive bibliotek.

5 Biblioteksmedier: Avskrivningar

Avskrivningarna statistikförs inte längre separat, utan mängden avskrivningar fås genom att jämföra samlingen med föregående års samling.

6 Biblioteksmedier: E-material

Avsikten är att föra statistik enbart över avgiftsbelagt material.

- ✓ E-böckernas och e-ljudböckernas användningsgångar (=utlåning)
- ✓ Beståndet av e-böcker (inkl. e-ljudböcker)
- ✓ Anskaffningar av e-böcker (inkl. e-ljudböcker)
- ✓ Inloggningar till e-musik (login) och användningsgångar (spår)
- ✓ E-tidningarnas användningsgångar
- ✓ E-databasernas användningsgångar (sökningar i referensdatabaser, nerladdningar från materialdatabaser)
- ✓ E-videornas användningsgångar (=visningar)
- ✓ Anskaffningskostnader för e-material (inkl. innehålls- och plattformsavgifter)

Statistikföring av e-material

- Begär admin-koderna av den som tillhandahåller tjänsten innan du börjar söka statistikuppgifterna för ditt bibliotek.
- Biblioteks nätverkens bestånd, nätverkens anskaffningar och nätverkens lån fördelas enligt områdets invånarantal, om det inte går att få mer exakta, kommunvisa uppgifter i tjänsten.
- E-böckerna statistikförs som helhet och delas alltså inte in i skönlitteratur/facklitteratur, barn-/vuxenböcker eller enligt språk.
- Kom ihåg att avgränsa sökningen till det år som ska statistikföras när du hämtar uppgifterna om användningsgångar och anskaffningar

Kommunernas gemensamma E-bibliotek

Om din kommun har anslutit sig till kommunernas gemensamma E-bibliotek år 2024, skickar E-biblioteket den kommunspecifika **e- och ljudboksstatistiken** till huvudanvändarna av biblioteket/nätverket. Huvudanvändarna vidarebefordrar statistiken. Om du inte har fått statistiken, vänligen fråga E-bibliotekets huvudanvändaren i ditt bibliotek/nätverk.

E-bibliotekets **e-tidningsstatistik** hittas på ePress partner Analytics <https://partners.epress.fi/>. De kommunspecifika siffrorna finns vid Audiences, avläs kolumnen "views". Huvudanvändaren av biblioteket/nätverket har tillgång till portalen och kan hämta statistiken per kommun.

Kostnaderna för kommunernas gemensamma E-bibliotek statistikförs i sin helhet som e-materialkostnader. Formeln för att beräkna E-bibliotekets anskaffningskostnader för året 2024 är *kommunens invånarantal * 0,7 * 8/12*. Om du vill kan du använda slutsumman av E-bibliotekets faktura (moms 0).

Obs! Kom ihåg att i statistiksiffrorna för E-biblioteket också räkna med statistiken över de e-materialtjänster som din kommun haft i början av 2024 före anslutningen till E-biblioteket och/eller hela året parallellt med E-biblioteket. Anvisningar för hur du plockar ut statistik hittar du i anvisningarna för statistikföring av e-material i detta kapitel.

Om du inte kom ihåg att spara statistiken över e-materialtjänster innan avtalen upphörde och du inte längre har tillgång till tjänsterna, kontakta tjänsteleverantören direkt.

E-böckernas användningsgång, beståndet och anskaffningar av eböcker

Mediebestånd: e-böcker (verkligt)

- Mediebestånd: E-böcker (verkligt) – den gemensamma samlingen **fördelas inte i förhållande till invånarantalet**, utan varje kommun redovisar antalet gemensamma licenser i hela samarbetsområdet. Eventuella e-boks- och ljudbokslicenser, som kommunen själv skaffat läggs till.

Mediebestånd E-böcker (beräknat)

- Mediebeståndet för e-böcker delat med invånarantalet finns kvar som ett separat fält med ändrat namn. I det här fältet redovisas den gemensamma samlingen (t.ex. biblioteksnätverkets gemensamma) delat med invånarantalet. Siffran för det verkliga och det beräknade e-boksbeståndet är den samma om kommunen inte ingår i ett biblioteksnätverk.

För **Pay per view**-material redovisar varje kommun **hela den potentiella samlingen**/antalet titlar.

Användningsgångerna för e-materialet i de gemensamma samlingarna redovisas som användningsgångar fördelade i förhållande till kommunens invånarantal.

Ellibs

Du hittar statistikuppgifter för tjänsten på två olika ställen.

E-boksamlingens storlek och e-böckernas användningsgångar hittar du på Ellibs-bibliotekets administrationssida på adressen

<https://www.ellibslibrary.com/sv/biblioteksnätverkets> namn (t.ex.

www.ellibslibrary.com/sv/helmet). Filtreringsfunktionen enligt licensinnehavare (se nedan) fungerar endast via denna sida. Efter att du loggat in ska du välja Administration och fliken Statistik.

Samlingens storlek och antalet lån hittar du under fliken Statistiköverblick. Begränsa statistiken med funktionen "Filter by license owner" för att se statistiken för licenserna och lånen. Kom ihåg att begränsa tiden till år 2022.

E-boksamlingens licenser beräknas genom att begränsa "licensinnehavaren" till det **egna nätverket/biblioteket**. Antalet licenser får du genom att räkna ihop antalet läsrättigheter i samlingen för e-böcker och antalet läsrättigheter i samlingen för ljudböcker. Antalet läsrättigheter syns i kolumnen "31.12.2022". I statistiken tas med bara det egna bibliotekets/nätverkets samlingsstatistik. **Den nationella digitala samlingen för barn och unga** statistikförs inte enligt område.

Statistiköverblick

Från datum: 01.01.2022 (Format: 20.01.2023) Till datum: 31.12.2022 (Format: 20.01.2023) Filter by license owner: Helmet-kirjastot (Sök, Återställ)

	Antal inom en viss tidsram	31.12.2022	
Antal olika inköpta boktitlar i samlingen	3900	5427	(Just nu: 5450)
Inköpta ljudböcker i samlingen	2584	2584	(Just nu: 2612)
Inköpta exemplar av e-böcker i samlingen	6839	9138	(Just nu: 9177)
Inköpta exemplar av ljudböcker i samlingen	8040	8040	(Just nu: 8072)
E-böcker med obegränsade licenser i samlingen	0	0	(Just nu: 0)
Ljudböcker med obegränsade licenser i samlingen	0	0	(Just nu: 0)
Utlånade e-böcker	171293		(Just nu: 3739)
Utlånade e-ljudböcker	176636		(Just nu: 4144)

Antalet lån får du på samma flik som antalet licenser genom att räkna ihop *Utlånade e-böcker* och *Utlånade e-ljudböcker*. Till bibliotekets **utlån räknas också lån ur den nationella digitala samlingen för barn och unga**. Filtrera lånen enligt alternativet "all content" under "Filter by license owner". Lånen redovisas som kommunvisa lån fördelade i förhållande till invånarantalet.

Statistiköverblick

Från datum: 01.01.2022 (Format: 20.01.2023) Till datum: 31.12.2022 (Format: 20.01.2023) Filter by license owner: All content (Sök, Återställ)

	Antal inom en viss tidsram	31.12.2022	
Antal olika inköpta boktitlar i samlingen	3976	5503	(Just nu: 5526)
Inköpta ljudböcker i samlingen	2748	2748	(Just nu: 2778)
Inköpta exemplar av e-böcker i samlingen	10732	13031	(Just nu: 13070)
Inköpta exemplar av ljudböcker i samlingen	16565	16565	(Just nu: 16597)
E-böcker med obegränsade licenser i samlingen	0	0	(Just nu: 0)
Ljudböcker med obegränsade licenser i samlingen	0	0	(Just nu: 0)
Utlånade e-böcker	176259		(Just nu: 3855)
Utlånade e-ljudböcker	191001		(Just nu: 4598)
Reservationer	118140		(Just nu: 6623)
Kunder	12351		(Just nu: 149520)

Antalet e-boksanskaffningar hittar du på adressen www.ellibs.com/sv/user. Till höger på sidan finns Order. Där syns beställningshistoriken. Genom att räkna ihop talen för år 2022 i kolumnen Produkter får du antalet e-böcker och e-ljudböcker som anskaffats under året. Anskaffningarna redovisas som kommunvisa anskaffningar fördelade i förhållande till invånarantalet.

BIBLIO (tidigare eLib) – statistikuppgifterna som behövs finns på tjänstens administrationssida på adressen <https://admin.elib.se/login.aspx>.

Den licensmall som används i biblioteket påverkar hur man får ut **samlingsstatistiken**.

- Ifall bibliotek använder årslicens för begränsat samtidigt bruk är samlingen antalet licenser 31.12.2022. Antalet licenser hittas vid "Total license" under "List unit license".
- Om biblioteket använder Pay per Use-licens är samlingen det totala antal **titlar** som har varit möjligt att låna år 2022.
- Om biblioteket använder bägge licensmodellerna är samlingen antalet Pay per view -titlar plus antalet årslicenser.

Den licensmodell som används i biblioteket inverkar på hur **anskaffningen av e-böcker** rapporteras.

- Ifall bibliotek använder årslicens för begränsat samtidigt bruk fås antalet anskaffningar genom att räkna antalet licenser i räkningarna för år 2022.
- Om biblioteket använder Pay per Use-licens är antalet anskaffningar samma som antalet lån.
- Om biblioteket använder bägge licensmodellerna är antalet anskaffningar lika med antalet lån plus antalet licenser.

Användningsgångerna (lånen) för e-böcker får du i "Loans by period" och genom att räkna ihop e-böcker och ljudböcker för år 2022.

Overdrive – de statistikuppgifter som behövs hittar du på adressen <https://marketplace.overdrive.com/Account/Login>.

E-samlingens licenser får du genom att välja title status & usage på fliken Insights; sökval: date "specific", lämna startdatum tomt, slutdatum 31.12.2022. I rapporten som öppnas ska du räkna ihop:

- OC/OU –copies
- Simultaneous Use – titles
- MA: by earlier of x time or y checkouts (one user) - copies
- MA: by time (one user) - copies
- MA: by checkout (one user) – copies
- Local content – copies.

När det gäller SU titles tas bara de inköpa titlarna i beaktande, inte alla (många donationer). En SU titles är en licens.

OD-anskaffningar fås genom att räkna antalet licenser i fakturorna.

OD-lån fås på fliken Insight i rutan summary. Daterange "specific" startdatum 1.1.2022, slutdatum 31.12.2022, total checkouts.

Naxos spoken word: statistikuppgifterna finns på tjänstens administrationssida på adressen <https://www.nml3.naxosmusiclibrary.com/login>. I Usage statistics statistikförs användningsgångerna i *Active Login Sessions*. Kom ihåg att begränsa enligt år.

Lån ur den nationella digitala samlingen för barn och unga statistikförs i i E-böckernas användningsgångerna (lån). Samlingen statistikförs inte. Se anvisningarna för Ellibs ovan.

E-tidningarnas användningsgångerna

eMagz – statistikuppgifterna som behövs finns på tjänstens administrationssida på adressen <https://www.epress.fi/elmadmin/>. Användningsgångerna är "Views" totals-talet i statistikvyn Titles. Kom ihåg att avgränsa enligt år.

ePress – statistikuppgifterna som behövs finns på tjänstens administrationssida <http://www.epress.fi/elmadmin>. Användningsgångerna är "Views" totals-talet i statistikvyn Titles. Kom ihåg att avgränsa enligt år

PressReader – de statistikuppgifter som behövs finns på tjänstens administrationssida på adressen <https://business.pressreader.com/>. Välj på sidan som öppnas det egna biblioteket i den vänstra menyn vid "FinELib hotspot group" (rullgardinsmeny). Ange tidsintervallet 1.1-31.12 uppe till höger. Avläs "issue opens". Om biblioteket saknar användarnamn och lösenord fås mera information i FinELib-konsortiets ConsortiaManager-tjänst <https://consortiamanager.com/login>.

Om det finns två användarkonton, on site och off site (separat distansanvändning och lokalanvändning), så utför de ovannämnda åtgärderna för båda. OBS! On Site-talen är biblioteksspecifika i motsats till Off site. Off site-talet ska delas inom nätverket i förhållande till befolkningmängden och sedan ska On-site-talet läggas till.

Inloggningar till e-musik och användningsgångerna

Inloggningar statistikförs inte mera, enda användningsgångerna

Naxos – statistikuppgifterna som behövs finns på tjänstens administrationssida <http://www.naxosmusiclibrary.com/home.asp>. I Usage statistics statistikförs användningsgångerna (Total numbers of tracks played). Kom ihåg att avgränsa enligt år.

Om biblioteket saknar användar-ID och lösenord, hittas ytterligare information i Nationalbibliotekets Halti-tjänst <https://halti.kansalliskirjasto.fi/login.php>.

E-databasernas användningsgångerna

Avgiftsbelagda databaser – tjänsternas användningsgånger statistikförs om det är möjligt.

Promotor-språkkurserna statistikförs som databaser.

<https://promotor.kirjastokurssit.fi/admin>: Begränsa enligt år och räkna ihop utlånen för kurserna.

Statistiken för databaserna som kommer via FinElib fås i Nationalbibliotekets Halti-tjänst på adressen <https://halti.kansalliskirjasto.fi/login.php>. OBS! För Kielikones MOT statistikförs användargångerna, som fås från Halti.

E-videornas användningsgånger

Naxos Video Library

Statistikuppgifterna som behövs fås via tjänstens administrationssida på adressen <http://www.naxosvideolibrary.com>. I avdelningen Usage stats statistikförs användningsgångerna under Total streams. Kom ihåg att avgränsa enligt år

Medici.tv

Tjänsteleverantören skickar statistiken åt bibliotekets kontaktperson.

Rockway

Statistikuppgifterna som behövs fås via tjänstens administrationssida på adressen <https://kirjastot.rockway.fi/admin>. Begränsas enligt år och räkna ihop kurserna utlåningsgånger.

VIDDLA

Användningsgångerna syns på administrationssidans rapporter. Välj datumen 1.1.2022 – 1.1.2023. (Obs! slutdatumet ska vara följande månads första dag.) Räkna ihop antalet månadsvisa utlån i rapporterna.

Kirjastokino

Användningsgångerna syns på administrationssidan på adressen [my.icareus.com/\[biblioteksnätverkets namn\]](http://my.icareus.com/[biblioteksnätverkets namn]). Välj fliken Analytics i den vänstra kanten och sedan Videos. Välj Count som enhet och lägg till datumen (Date range) uppe till höger: 01-01-2022 ja 31-12-2022. Tryck på Apply. Användningsgångerna ser du under Total.

Cineast

Alla som beställer Cineast har tillgång till en egen administratörssida där man kan ladda ner statistikuppgifter. Om du inte vet adressen till ditt nätverks administratörssida, kontakta serviceproducenten. Cineast skickar också varje månad och kvartal ett statistiskt sammandrag per e-post till kontaktpersonerna vid varje bibliotek. Biblioteksnätverken delar användarstatistiken i förhållande till kommunernas invånarantal.

Anskaffningskostnader för e-material (inkl. innehålls- och plattformsavgifter)

Här räknar man ihop anskaffningskostnaderna för e-material och databasernas underhållskostnader.

7 Biblioteksmedier: Mediebestånd

Som biblioteksmedier betraktas sådana medier, vilka ingår i de samlingar som är avsedda för kunder och/eller personal. Medierna statistikförs som fysiska enheter. T.ex. ett språkkurspaket, ett fysiskt talboksodral eller ett fodral för flera cd-skivor räknas som en medieenhet. Enskilda lösnummer av tidningar statistikförs inte bland samlings-, bok-, anskaffnings- eller avskrivningsuppgifterna. Beståndet av e-böcker statistikförs separat.

- Som böcker räknas böcker, manuskript, inbundna kartor och inbundna årgångar av tidningar.
- Noter och partitur uppges endast här, och beaktas inte vid uppdelningen av böckerna enligt språk och avdelning
- Musikinspelningar är inspelningar som är placerade i musikklasserna
- Övrigt material innehåller t.ex. kartblad, diaserier/ -bilder, spel, mikrokort och -rullar m.fl.
- medietyper som inte hänförs till andra punkter
- Fysiska talböcker är övriga inspelningar
- Blu-ray skivor, DVD skivor och videor lagras i fältet Videoinspelningar.
- CD-ROM-skivor räknas som övrigt material

Böcker enligt språk

Två- och flerspråkiga böcker statistikförs enligt praxis vid respektive bibliotek.

Skön- och facklitteratur

Böckerna indelas i skön- och facklitteratur för vuxna respektive barn och unga enligt praxis vid biblioteket.

8 Biblioteksmedier: Periodika

Till tidningar och tidskrifter räknas både beställda årgångar samt årgångar som erhållits som gåva och till samlingarna fogade. Inbundna årgångar av tidningar statistikförs som böcker.

Enskilda lösnummer av tidningar statistikförs inte. I fråga om e-tidningarna statistikförs endast deras användningsgångar.

9 Biblioteksmedier: Utlåning

Till lokal utlåning räknas de lån ur egna samlingar som getts direkt åt kunden och förnyade lån. Den totala utlåningen = den lokala utlåningen + inkomna regionlån.

Om biblioteket har avtal med andra kommuners bibliotek om sam användning av bibliotekens samlingar, så räknas **regionlånen** som lokala lån. Även utlåningen från de **cirkulerande bestånden** räknas som lokala lån.

Lånen statistikförs som fysiska enheter. T.ex. ett språkkurspaket, ett fysiskt talboks fodral, ett fodral för flera cd-skivor eller en diabilsserie räknas som en utlåningsenhet.

- Som böcker räknas böcker, manuskript, inbundna kartor och inbundna årgångar av tidningar.
- Noter och partitur uppges endast här, och beaktas inte vid uppdelningen av böckerna enligt språk och avdelning
- Musikinspelningar är inspelningar som är placerade i musikklasserna
- Övriga medier innehåller t.ex. kartblad, diaserier/ -bilder, spel, mikrokort och -rullar m.fl. medietyper som inte hänförs till andra punkter
- Fysiska talböcker är övriga inspelningar
- Blu-ray skivor, DVD skivor och videor lagras i fältet Videoinspelningar. CD-ROM-skivor räknas som övrigt material

Böcker enligt språk

Två- och flerspråkiga böcker statistikförs enligt praxis vid respektive bibliotek.

Skön- och facklitteratur

Böckerna indelas i skön- och facklitteratur för vuxna respektive barn och unga enligt praxis vid biblioteket.

Utlåningen av Celias cd-skivor

I verksamhetsstatistiken samlas uppgifter om de Celias cd-skivor som biblioteket lånar till sina användare. Siffran läggs till helhetsutlåningen.

Avsända fjärrlån

Avsända fjärrlån statistikförs endast för de bibliotek som sköter regionala utvecklingsuppgifter, riksomfattande utvecklingsuppgifter och specialuppgifter i anslutning till samlingar:

Esbo:

- Fjärrlån sända av ryskspråkiga biblioteket

Helsingfors:

- Fjärrlån sända inom ramen för det riksomfattande utvecklingsuppdraget
- Fjärrlån sända av flerspråkiga biblioteket

Joensuu:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Kuopio:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Lahtis:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Uleåborg:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Borgå:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Rovaniemi:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget
- Fjärrlån sända av samiskspråkiga biblioteket

Tammerfors:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Åbo:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Vasa:

- Fjärrlån sända inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget

Avsända fjärrlån är lån till andra bibliotek (som lyder under annan förvaltning) eller kopior. Förnyelser av fjärrlån räknas inte. Om biblioteket har ingått ett avtal med andra kommuner om gemensam användning av samlingarna, räknas regionlånen som lokala lån. Om det inte finns ett avtal räknas regionlån som sker över kommungränserna med i fjärrlånen. Sända fjärrlån meddelas endast här och de inkluderas inte i de lokala lånen och/eller böckernas språk- och avdelningsindelning.

Inkomna fjärrlån

Inkomna fjärrlån räknas inte in för något bibliotek.

10 Ekonomi

I bibliotekets **verksamhetskostnader** ingår inte mervärdesskatt, kalkylmässiga avskrivningar och räntor. Summorna avrundas till närmaste euro.

Bibliotekets **totala omkostnader** uppges brutto enligt de budgetbeslut som godkänts under statistikåret (personalkostnader, köp av tjänster, material, förnödenheter och varor, hyreskostnader samt övriga kostnader).

Biblioteket lämnar de ekonomiska uppgifterna såsom de står i bokslutet, om det finns att tillgå. I övriga fall anges verksamhetskostnaderna enligt de faktiska kostnaderna under verksamhetsåret, på så sätt att uppgifterna så noggrant som möjligt motsvarar uppgifterna

i bokslutet som fastställs senare. I verksamhetskostnaderna ska till fullt belopp tas med kostnader som faktureras kommuninternt och som hänför sig till biblioteksverksamheten samt s.k. överförda kostnader.

Verksamhetsintäkter, statsandelar och -understöd dras inte av från omkostnaderna. Från omkostnaderna avdras försäljningsintäkterna från andra kommuner eller förvaltningsgrenar när kommunen säljer bibliotekstjänster till en annan kommun eller förvaltningsgren, t.ex. bokbussverksamhet eller bibliotekstjänster i läroanstalter. På motsvarande sätt skall kostnaderna för köp av dessa tjänster synas som tjänster i budgeten för det köpande allmänna biblioteket. Det är också skäl att se till att de uppgifter som uppkommer i samband med köp av tjänster endast syns i uppgifterna för den kommun som köper tjänsterna.

Om bibliotekets omkostnader har budgeterats på annat ställe än under bibliotekets konton, skall dessa utgifter inkluderas i de totala kostnaderna. På motsvarande sätt skall andra utgifter än bibliotekets (t.ex. kulturväsendet) avdras från bibliotekets totala kostnader. Sådana situationer uppstår t.ex. i fråga om fastighets- och personalkostnader.

I personalkostnaderna inkluderas hela personalens löner och arvoden, pensionsförsäkringsavgifter, övriga socialskyddsavgifter och biutgifter. När det gäller kombinationstjänster eller -befattningar för olika förvaltningsgrenar eller motsvarande arrangemang medräknas endast andelen biblioteksarbete. Bibliotekets egen fastighets- och städpersonalens löner och arvoden inkluderas i sin helhet i lokalkostnaderna. Om biblioteket köper fastighets- och/eller städservice antingen som intern eller extern service, inkluderas denna i sin helhet i lokalkostnaderna. Personalkostnaderna för personer som anställts med sysselsättningsmedel och ersättningar till personer som fullgör civiltjänst m.m. dyl. räknas inte med.

I kostnaderna för medieanskaffningar inkluderas exklusive moms alla medier som köpts till det allmänna kommunala bibliotekets samlingar och som är avsedda för kunderna och/eller personalen, såsom böcker, tidningar och tidskrifter, bild- och ljudupptagningar, noter och partitur, kartor, mikrofilmer och -kort. Upphovsrättsavgifter och plastning inkluderas i kostnaderna för medieanskaffningar. Anskaffnings- och licensavgifter för digitalt material och nätmaterial och/eller bruksavgifter eller engångsavgifter för databaser samt innehållsprodukter inkluderas i kostnaderna för e-material.

I kostnaderna för bokanskaffningar inkluderas endast böckernas inköpspris exklusive moms. I köp av böcker inkluderas inte utgifter för plastning, inbindning, förpackning, transport, provision och motsvarande. Här är definitionen av en bok snävare än under punkten medier. På basis av denna punkt bestäms den sammanlagda summan av de biblioteksstipendier som betalas till författare och översättare (L 1080/1983). Kostnaderna för anskaffning av e-böcker inkluderas inte i kostnaderna för bokanskaffningar.

Till anskaffningskostnaderna för e-material räknas anskaffnings- och licensavgifterna för elektroniskt material och webbmaterial och/eller användningsavgifter eller engångsavgifter för databaser och innehållsprodukter. Kostnaderna för kommunernas gemensamma E-bibliotek statistikförs i sin helhet som e-materialkostnader. Anskaffningskostnaden för E-biblioteket är 0,7 €/invånare

Lokalkostnader: Till lokalkostnaderna hör alla hyres-, underhålls- och servicekostnader för de lokaler som biblioteket använder (uppvärmning, belysning, vatten- och avloppsvattenavgift) (ISO 2789:2006(E);6.5.1.5). Andra eventuella lokalkostnader (t.ex. kommunförvaltningens överförda lokalkostnader) ingår i övriga kostnader.

Övriga kostnader fås, då personalkostnader, lokalkostnader och kostnader för medieanskaffningar avdras från de totala omkostnaderna.

Omkostnaderna under innevarande år anges enligt den godkända budgeten på samma grunder som ovan.

11 Evenemang

Till evenemang räknas också virtuella evenemang. Som deltagare antecknas enbart de som tittat / lyssnat på inspelningen i efterhand, om programmet statistikför dessa. Som deltagare antecknas enbart de som tittat / lyssnat på inspelningen under publiceringsåret.

- Evenemang som biblioteket varit huvudansvarig för
  - o antal evenemang (st.)
  - o antal deltagare (st.)
- Antal evenemang som andra kommunala aktörer ordnade i biblioteket x st.
- Antal evenemang som utomstående ordnade i biblioteket x st.
- Antal evenemang som utomstående ordnat utanför biblioteket och som biblioteket deltagit i x st.
- Evenemang sammanlagt x st. (summafält av ovan)

Antal evenemang som biblioteket varit huvudansvarig för

Biblioteket är huvudansvarig arrangör då evenemang ordnas antingen av biblioteket eller tillsammans med en utomstående aktör. Det är inte nödvändigt att evenemanget ordnas i bibliotekets lokaler. Om biblioteket inte är huvudansvarig för evenemanget ska det inte statistikföras.

Med huvudansvarig arrangör avses att biblioteket deltar på ett betydande sätt i planeringen, marknadsföringen och genomförandet av evenemanget även om också andra samarbetspartner är med och genomför det. Med ett betydande sätt avses att biblioteket ansvarar för mer än 50 % av evenemangets kostnader (inklusive lokaler, personal, marknadsföring, arvoden osv.).

Som evenemang räknas vanligen sådana som ordnas kring litteratur eller i kultur- eller bildningssyfte, såsom författarkvällar, bokcirklar, konserter och musikevenemang, föreläsningar och diskussionstillfällen, utförsäljningsevenemang, barnevenemang, sagostunder, verkstäder, filmförevisningar, dockteaterföreställningar. Virtuella evenemang räknas också med.

Separata evenemang arrangerade under en helhet förs in som separata i statistiken (t.ex. evenemanget Sagodagen som består av konsert, tre verkstäder = 4 evenemang). Deltagarantalen räknas utgående från de här evenemangen.

Evenemang som biblioteket ordnat statistikförs enligt målgrupp och typ av evenemang i följande grupper:

Evenemangets målgrupp

- **Evenemang för målgruppen 18 år och äldre som biblioteket varit huvudansvarig för (st.) (deltagare)**
- **Evenemang för målgruppen under 18 år som biblioteket varit huvudansvarig för (st.) (deltagare).** Till evenemang som riktar sig till personer under 18 år räknas även evenemang vars målgrupp är familjer.

Evenemangets typ

- **Litteratur- och läsfrämjande arbete (st.) (deltagare).** Till exempel evenemang som anknyter till litteratur och mångsidig läskunnighet, bl.a. författarbesök, bokcirklar och sagostunder.
- **Andra kulturevenemang (st.) (deltagare)** T.ex. konserter, teater och dockteaterföreställningar, dans- och filmuppvisningar
- **Evenemang med världsåskådnings- eller samhällstema (st.) (deltagare)** T.ex. språkcaféer, evenemang med mångkulturellt tema, politiska och religiösa tillställningar
- **Andra evenemang (st.) (deltagare)**

Ett evenemang och dess deltagare antecknas alltså både under målgrupp och typ av evenemang. **Exempel:** Biblioteket ordnade en sagotimme för barn. Sagotimmen hade 10 deltagare. Evenemanget och de 10 deltagarna statistikförs både under **Evenemang för målgruppen under 18 år som biblioteket varit huvudansvarig för** och under **Litteratur- och läsfrämjande arbete**.

Evenemangets målgrupp och innehåll avgör under vilken åldersgrupp det statistikförs. Evenemang som riktar sig till vuxna (t.ex. författarbesök av en författare som skriver böcker för vuxna) statistikförs som evenemang för deltagare som är 18 år och äldre även om också barn och unga får delta i dem. Evenemang vars målgrupp är familjer och evenemang vars program tydligt riktar sig till alla åldersgrupper statistikförs som evenemang för deltagare under 18 år.

Deltagarna i evenemanget statistikförs per åldersgrupp enligt samma princip som själva evenemanget. Om t.ex. ett evenemang som riktar sig till vuxna har 30 deltagare statistikförs alla deltagare som deltagare i evenemang för målgruppen 18 år och äldre även om en del av deltagarna har varit barn och unga.

Antal evenemang som andra kommunala aktörer ordnade i biblioteket

Antalet evenemang som andra kommunala aktörer ordnat i biblioteket under statistikåret. Biblioteket är inte huvudansvarig arrangör för de här evenemangen, men kan på annat sätt vara med i arrangemangen. Evenemangen hålls i bibliotekets lokaler. De anknyter på något sätt till bibliotekets mål eller uppgifter och är vad gäller målet exempelvis kulturella, utbildningsinriktade, samhälleliga eller politiska. Evenemangen är öppna för allmänheten. Antalet deltagare räknas inte.

Antal evenemang som utomstående ordnade i biblioteket

Evenemang där andra än kommunala aktörer haft huvudansvaret för arrangemangen under statistikåret. Biblioteket är inte huvudansvarig arrangör för de här evenemangen men kan på annat sätt vara med i arrangemangen. De anknyter på något sätt till bibliotekets mål eller uppgifter och är vad gäller målet exempelvis kulturella, utbildningsinriktade, samhällseliga eller politiska. Evenemangen är öppna för allmänheten. Evenemangen hålls i bibliotekets lokaler. Antalet deltagare räknas inte.

Antal evenemang som utomstående ordnat utanför biblioteket och som biblioteket deltagit i

Evenemang där biblioteket deltar, men där biblioteket inte är huvudansvarig arrangör (mässor, presentation av tjänster, litteraturevenemang osv.). De anknyter på något sätt till bibliotekets mål eller uppgifter och är vad gäller målet exempelvis kulturella, utbildningsinriktade, samhällseliga eller politiska. Evenemangen är öppna för allmänheten. Antalet deltagare räknas inte.

12 Personal

Till bibliotekets personal räknas inte fastighets- och städpersonalen.

Årsverkena uppges enligt utförda årsverken. Semestrar ingår i ett årsverke.

Minst en månads oavbruten frånvaro avdras, om det inte har funnits någon vikarie.

Årsverkena uppges med två decimalers noggrannhet.

De totala arbetstimmarerna per år för dem som arbetar deltid eller med timlön omräknas till årsverken som följer:

- den sammanlagda veckoarbetstiden på i genomsnitt 36,25 och en timme divideras med 1700
- den sammanlagda veckoarbetstiden på i genomsnitt 38,25 och en timme divideras med 1930

Exempel på beräkning av årsverken: Om en person arbetar 12 timmar per vecka och veckoarbetstiden är 36 timmar 15 minuter, är arbetstiden 33 % (12 / 36,15). Om personen har arbetat från början till slutet av året är hela årets årsverke 0,33, och om personen har börjat t.ex. i mars är årsverkena 10 mån. / 12 mån. = 0,83 * 0,33 = 0,275 årsverken.

Obesatta tjänster och befattningar räknas inte med. När det gäller kombinationstjänster eller -befattningar för olika förvaltningsgrenar eller motsvarande arrangemang medräknas endast andelen biblioteksarbete. Om kommunerna har gemensamma tjänster eller kommunen köper bibliotekstjänster av en annan kommun, delas årsverkena kommunerna emellan i rätta proportioner.

Lagen om allmänna bibliotek (1492/2016) definierar inte längre arbetstagarnas yrkesmässiga behörighet. Vi statistikför ändå fortfarande de biblioteksackliga årsverkena, så att vi kan följa upp konsekvenserna av lagändringen.

Personaluppgifterna uppges grupperat som följer:

- Årsverken avlönade av biblioteket
  - o Årsverken högskoleutbildade
    - Biblioteksfacklig personal med högskoleexamen
  - o Årsverken, 2. stadiet
    - Biblioteksfacklig personal 2. stadiet
  - o Årsverken övriga
- Övriga årsverken (ej anställda av biblioteket)

Biblioteksfacklig personal med högskoleexamen:

- 1) universitetsexamen där det ingår eller utöver vilken de har slutfört studier som omfattar minst 60 studiepoäng inom området för biblioteks- och informationstjänster på högskolenivå;
- 2) yrkeshögskoleexamen där det ingår eller utöver vilken de har slutfört studier som omfattar minst 60 studiepoäng inom området för biblioteks- och informationstjänster på högskolenivå.

Biblioteksfacklig personal 2. stadiet

- 1) yrkesinriktad grundläggande examen där det ingår eller utöver vilken de har slutfört studier som omfattar minst 35 studieveckor inom området för biblioteks- och informationstjänster; eller
- 2) yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänst.

Övriga årsverken innehåller personalen som anställts med andra än bibliotekets medel, till exempel:

- personer som anställts med sysselsättningsmedel (bl.a. arbetsprövare, personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte)
- civiltjänstgörare
- personer som arbetar i projekt
- personer som genomgår en arbetsperiod inom utbildningen (till exempel läroavtalsutbildning)
- sommarjobbare och praktikanter (praoelever beaktas inte) som inte får lön eller vars lön betalas med andra än bibliotekets medel

Fortbildningsdagar för personalen

Fortbildningsdagar för personalen är intern eller extern utbildning som arbetsgivaren eller någon annan utbildningsanordnare tillhandahåller under arbetstid. Deltagande i utbildning på distans räknas också med. Inskolning i arbetet räknas inte till fortbildning. Utbildningar som varar i fyra timmar eller kortare räknas som en halv utbildningsdag. Antalet utbildningsdagar summeras, t.ex. om tio arbetstagare deltar i fem utbildningsdagar, blir antalet fortbildningsdagar tillsammans 50.

13 Serviceställen

Biblioteket är ett serviceställe som har

- en lokal som huvudsakligen utnyttjas av biblioteket
- personal som är anställd av biblioteket
- regelbundna öppettider

Som bibliotekets serviceställen räknas så kallade huvud- och sidobibliotek (närbibliotek) som är i allmänt bruk.

Om en verksamhetspunkt läggs ned mitt under ett år inkluderas uppgifterna om verksamheten i uppgifterna för hela året.

Anstaltsbiblioteken är bibliotek som på ovan nämnda villkor är verksamma på sjukhus eller vårdinrättningar.

Övriga serviceställen

Övriga serviceställen är cirkulerande bestånd, biblioteksbåtar och liknande, vars verksamhet och administration sköts av det kommunala biblioteket. Öppettimmarna och antalet besökare på de övriga serviceställena statistikförs inte i den riksomfattande statistiken. Lånen inkluderas i helhetsutlåningen.

Bokbussar

En bokbuss som är gemensam för flera kommuner antecknas endast av ägarkommunen eller kommunen där bussen finns - antalet hållplatser och uppgifterna om verksamheten uppges kommunvis.

Bokbussens och bokbåtens utlåning uppges separat. Om bokbussens tjänster köps av en annan kommun uppges det kommunbibliotek som köpt tjänsten sin egen utlåning och biblioteket som sålt tjänsten sin utlåning. Lån från bokbussen inkluderas i helhetsutlåningen.

Biblioteksbussens servicetider vid hållplatserna räknas till öppettimmarna.

Besökarna i biblioteksbussen inkluderas i biblioteksbesöken.

På punkten "Hållplatser för bokbussar" frågas efter antal hållplatser för bokbussen, inte efter hur många gånger bussen stannar enligt tidtabellen.

En multiservicebil räknas inte som biblioteksbil om den transporterar bokkassar eller dylikt till kunder och inte har permanenta hållplatser eller det inte finns någon öppen tillgång till bilen för att uträtta ärenden.

Öppettider

Öppettiderna sparas på **fyra** olika ställen:

1. den öppettid, då bibliotekets personal är på plats och betjänar besökarna,
2. självbetjäningsöppettid, då personal är på plats, men inte betjänar besökare (på plats kan också vara väktare, expeditionsvakter, cafébiträden el. dyl.)
3. det meröppna bibliotekets öppettid, då bibliotekets personal inte är på plats och ingång till biblioteket sker till exempel med bibliotekskortet eller en dörrkod,
4. den sammanlagda öppettiden.

Bibliotekets nyttoyta (nym²)

Med nyttoyta avses den yta innanför innerväggarna som är i biblioteksbruk. Nyttoytan av de lokaler som är i biblioteksbruk slås ihop. Om bibliotekets serviceställe läggs ner mitt under året räknas det med i nyttoytan.

Till nyttoytan räknas inte tekniska utrymmen (t.ex. värmecentral, ventilationsrum och rum för elektronisk teknik), hissar, vindfång, trappor, trapphus, korridorer och inte heller sådana entréutrymmen där det inte finns biblioteksverksamhet. Till nyttoytan räknas inte heller bokbussen eller garaget och inte heller skolornas bibliotek om de enbart är till för skoleleverna.

14 Utställningar

Biblioteket är huvudansvarig arrangör då utställningar ordnas antingen av biblioteket eller tillsammans med en utomstående aktör i bibliotekets lokaler. Om biblioteket inte är huvudansvarig för utställningen ska den inte statistikföras. Att lägga fram biblioteksmaterial är inte en utställning.